

Számvitel I.

2. előadás

A könyvvezetés

Dr. habil Borbély Katalin
egyetemi docens

Ismétlés

Fogalmak:

Számvitel és részei

A beszámoló részei

A vagyon és az eredmény alkotó elemei (eszköz, forrás, költség, ráfordítás, bevétel)

Az eszköz és forrás főcsoportok

A beszámoló feltételrendszere

A könyvvezetés fajtái

Alapvető összefüggések 1.

VAGYON

EREDMÉNY

megjelenési alak		eredet	eredménycsökkentő	eredménycsökkentő	eredménynövelő
MÉRLEG, 201X. hónap, nap			EREDMÉNYKIMUTATÁS, 201X.		
ESZKÖZ	FORRÁS	KÖLTSÉG	→	RÁFORDÍTÁS	BEVÉTEL
A) Befektetett eszközök	D) Saját tőke része az <u>adózott eredmény</u>	Csoportosításuk a számvitelben		Eredménykategóriák ±üzemi ±pénzügyi=adózás előtti eredmény -adófizetési kötelezettség = <u>adózott eredmény</u>	
B) Forgóeszközök	E) Céltartalék	1. Jellem szerint: költségnevek	→	Összköltség eljárásra épülő eredménykimutatás	
C) AIE	F) Kötelezettség				
	G) PIE	2. Funkció szerint: közvetlen, közvetett	→	Forgalmi költség eljárásra épülő eredménykimutatás	
Összes eszköz	Összes forrás				

Mérlegegyezőség elve

Üzemgazdasági elv

Eredmény elv

Számviteli előírások a vállalkozások számára

Elsődleges **követelmény:**

megbízható valós összkép a beszámolóban és az azt alátámasztó könyvvezetésben

A számviteli törvényben meghatározottak alapján **rögzített:**

a könyvvezetés módja

a beszámoló fajtája

A számviteli törvény tartalmaz **a fentiekén kívül**

kogens (kényszerítő, eltérést nem engedő) és

diszpozitív (eltérést engedő, kiegészítő) előírásokat.

Számviteli politika

A számviteli politika tartalma: a diszpozitív előírások közötti konkrét választás

- A számviteli politika **mellékletei**
 - Eszközök és források értékelési szabályzata
 - Pénzkezelési szabályzat
 - Leltározási szabályzat
 - Önköltségszámítási szabályzat (meghatározott feltételekkel)

Eltérés a törvény előírásaitól:

- Csak kivételes és indokolt esetben
- A kiegészítő mellékletben részletezni kell
- Könyvvizsgáló hitelesíti a valós összképet
- Nem mondhat ellent az EU vonatkozó szabályainak

Számviteli alapelvek

1. A vállalkozás folytatásának elve
2. A teljesség elve
3. A valódiság elve
4. A világosság elve
5. A következetesség elve
6. A folytonosság elve
7. Az összemérés elve
8. Az óvatosság elve
9. A bruttó elszámolás elve
10. Az egyedi értékelés elve
11. Az időbeli elhatárolás elve
12. A tartalom elsődlegessége a formával szemben elve
13. A lényegesség elve
14. A költség-haszon összevetésének elve

+ 4 „nem nevesített elv”

- **Hasznosíthatóság**
- **Semlegesség**
- **Időszerűség**
- **Helytállóság**

Gazdasági esemény

Fogalma

A vállalkozás vagyonában és eredményében bekövetkezett minden olyan változás, amely egyértelműen (vagy megbízhatóan) számszerűsíthető.

A teljesség elve alapján minden gazdasági eseményt rögzíteni kell.

Feljegyzésének módjai:

Számlasoros

Idősoros feljegyzés

A főkönyvi számla 1

A főkönyvi számla a kettős könyvvitel technikai alapegysége, ami (általában) egy vagyonrész vagy egy eredménytényezőt testesít meg.

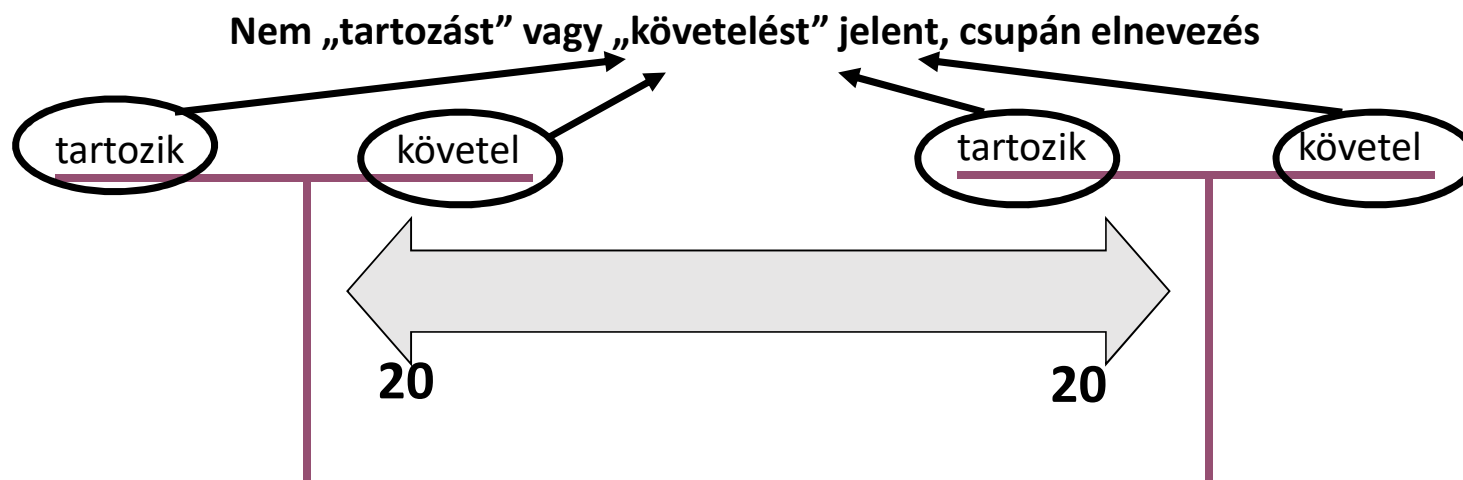
A számla kötelező tartozékai:

	Tartozik	384. Elszámolási betétszámla	Követel	
		3000	16000	
		12000	4000	
		18000		
		<hr/>	<hr/>	
Tartozik forgalom		33000	20000	Követel forgalom
A Tartozik oldali összegek összértéke				A Követel oldali összegek összértéke

Ha a két forgalmat kivonjuk egymásból (mindig a nagyobból a kisebbet), akkor a számla **Egyenlegét** kapjuk, aminek jellege/típusa attól függ, hogy melyik forgalom volt a nagyobb értékű. A számla egyenlege nulla is lehet.
 $33000 - 20000 = 13000$ T Egyenlege van az Elszámolási betétszámlának

A főkönyvi számla 2

A kettős könyvvezetés technikája: a gazdasági esemény feljegyzése egyidejűleg két számlán

A vagyoni, jövedelmi, pénzügyi helyzetben bekövetkezett változás értékét az egyik számla Tartozik, a másik számla Követel oldalán jegyezzük fel, meghatározott szabályok szerint.

A főkönyvi számlák decimális rendszere

A kettős könyvvitel szabályai

A **kettős könyvvitel** a vállalkozásnál bekövetkező minden gazdasági eseményt úgy vesz számba, hogy egyben önmagát is ellenőrzi, azaz minden változást „két aspektusból” mutat be. Ehhez segítségül a **főkönyvi számlák** szolgálnak. A ún. négyszámlasoros elméletben a vagyon és eredményrészeknek megfelelően **számlatípusok**at különböztetünk meg, amelyek **könyvelési szabályai** rögzítettek.

VAGYON

EREDMÉNY

megjelenési alak		eredet		eredménycsökkentő		eredménycsökkentő		eredménynövelő	
SZÁMLATÍPUSOK ÉS KÖNYVELÉSI SZABÁLYAIK									
ESZKÖZ számlák		FORRÁS számlák		KÖLTSÉG számlák		RÁFORDÍTÁS számlák		BEVÉTEL számlák	
T 1,2,3.	K	T 4.	K	T 5. (6,7)	K	T 8.	K	T 9.	K
Nyitás	-	-	Nyitás	+	-	+	-	-	+
+	Zárás	Zárás	+						

Az egységes számlakeret

Az egységes számlakeret **célja, hogy a gazdálkodó eszközeinek és forrásainak, a gazdasági műveletek eredményre gyakorolt hatásának egységes rendszerbe foglalásával segítséget adjon a gazdálkodó számvitelének megszervezéséhez**, biztosítsa az e törvény szerinti, illetve e törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendelet szerinti beszámoló elkészítéséhez szükséges alapinformációkat. [160. § (1)]

Számlaosztályok és azok tartalma

- **1. Számlaosztály** Befektetett eszközök
- **2. Számlaosztály** Készletek
- **3. Számlaosztály** „Többi” eszköz
- **4. Számlaosztály** Források
- **5. Számlaosztály** Költségnemek, Aktivált saját teljesítmények értéke
- **6-7. Számlaosztály** Költséghelyek, Költségviselők
- **8. Számlaosztály** Ráfordítások
- **9. Számlaosztály** Árbevételek, bevételek
- **0. számlaosztály** Nyilvántartási számlák

Számlarend

- A **kettős könyvvitelt vezető gazdálkodó** az egységes számlakeret előírásainak figyelembevételével **olyan számlarendet köteles készíteni, amely szerinti könyvvezetés az e törvényben előírt beszámoló készítését maradéktalanul biztosítja.** [161. § (1)]
- A számlarend a következőket tartalmazza:
- *a)* minden alkalmazásra kijelölt **számla számjelét és megnevezését,**
- *b)* a **számla tartalmát,** ha az a számla megnevezéséből egyértelműen nem következik, továbbá a számla értéke növekedésének, csökkenésének jogcímeit, a számlát érintő gazdasági eseményeket, azok más számlákkal való kapcsolatát,
- *c)* a **főkönyvi számla és az analitikus nyilvántartás kapcsolatát,**
- *d)* a számlarendben foglaltakat alátámasztó **bizonylati rendet.**

Számlasor, idősor

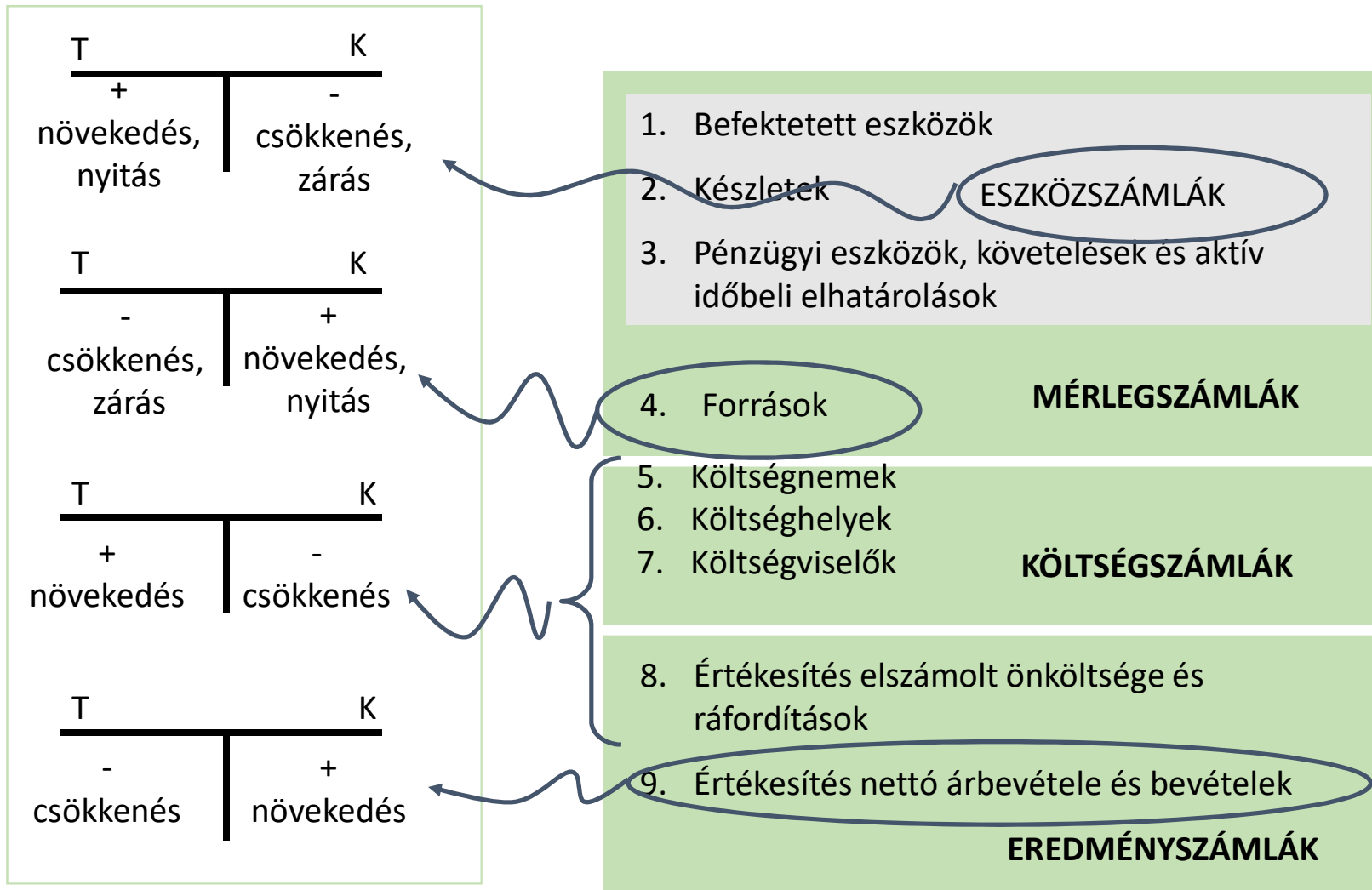
- Mindkettő **ugyanannak a főkönyvi könyvelésnek** kétféle megnyilvánulása
- Számlasoros könyvelés
 - A gazdasági eseményeket (hatásukat) főkönyvi számlákon számlánként mutatja
- Idősoros könyvelés
 - A gazdasági eseményeket időrendben és könyvelési naplónként mutatja
 - Nyitó napló
 - Záró napló
 - Vegyes napló
 - Bank napló
 - Pénztár napló
 - Vevők (kimenő számlák) naplója
 - Szállítók (bejövő számlák) naplója

A könyvelési tétel „egyik lába” az adott típust érinti

A napló rovatai:

Sor-szám	Kelet	Tartozik számla	Követel számla	Szöveg (gazdasági esemény megnevezése)	Összeg	
					Tartozik	Követel
16.	09.30	384 389	381	Befizetés a bankba	10.000	10.000

A számlaosztályok számlái és az egységes számlakeret

A könyvelési tétel szerkesztéséhez szükséges ismeretek

1. Milyen vagyonrészt és/vagy eredménytényezőt érint a gazdasági esemény? (Állapítsa meg típusukat is: eszköz (E), forrás (F), költség (K), ráfordítás (R), bevétel (B)!)
2. Hogyan érinti őket? (Növeli vagy csökkenti?)
3. Mik az érintett számlatípus könyvelési szabályai?
4. Melyik vagyonrészt/eredménytényezőt képviselő számla melyik oldalára kell feljegyezni a gazdasági eseményt?

Pénzbefizetés - eszközkörforgás

A gazdasági események rögzítése

Könyvelési tétel segítségével

Pl.: A pénztárból befizetünk a bankba 10.000,- Ft-ot

1. A főkönyvi számlák kijelölése (Pénztár: E, Bankszámla (vagy Elszámolási betétszámla): E)
2. A bekövetkezett változás (csökkenés, növekedés)
3. Az eszköz számlák könyvelési szabálya
4. Pénztár számla: K, Bankszámla: T

381. Pénztár	384. Elszámolási betét
- (K)	+ (T)
10.000	10.000

Befizetés a bankba

Demonstráció: „számlakaron”

A „gyakorlati” munka során a kontírozás

sorsz.	Tartozik szla	Követel szla	T és K Összeg	Szöveg
1.	384. Elsz. betét	381. Pénztár	10.000	Befizetés a bankba

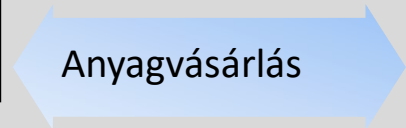
Anyagbeszerzés későbbi fizetéssel - eszközbevonás

A gazdasági események rögzítése

Könyvelési tétel segítségével

Pl.: Anyagot vásároltunk 10.000,- Ft-ért, későbbi fizetéssel

1. A főkönyvi számlák kijelölése (Anyagkészlet: E, Szállítókkal szembeni kötelezettség: F)
2. A bekövetkezett változás (növekedés, növekedés)
3. Az eszköz és forrás számlák könyvelési szabályai
4. Anyagok számla: T, Szállítók számla: K

454. Szállítók	211. Anyagok
+ (K)	+ (T)
10.000	10.000
	
Demonstráció: „számlakaron”	

A „gyakorlati” munka során a kontírozás

sorsz.	Tartozik szla	Követel szla	T és K Összeg	Szöveg
1.	211. Anyagok	454. Szállítók	10.000	Anyagvásárlás későbbi fizetéssel

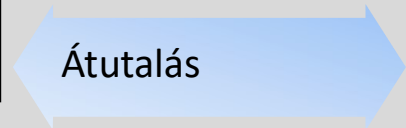
A kötelezettség kiegyenlítése átutalással - eszköz kivonás

A gazdasági események rögzítése

Könyvelési tétel segítségével

Pl.: Átutaltuk tartozásunkat a szállítóknak, 10.000,- Ft-ot

1. A főkönyvi számlák kijelölése (Elsz. betét :E, Szállítók: F)
2. A bekövetkezett változás (csökkenés, csökkenés)
3. Az eszköz és forrás számlák könyvelési szabályai
4. Szállítók:T, Elsz. betét: K

384. Elsz. betét	454. Szállítók
- (K)	- (T)
10.000	10.000
	

Demonstráció: „számlakaron”

A „gyakorlati” munka során a kontírozás

sorsz.	Tartozik szla	Követel szla	T és K összeg	Szöveg
1.	454. Szállítók	384. Elsz. betét	10.000	Átutalás

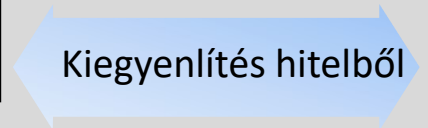
Kötelezettség kiegyenlítése hitelből - forráskörforgás

A gazdasági események rögzítése

Könyvelési tétel segítségével

Pl.: Szállítókkal szembeni tartozásunkat hitelből egyenlítjük ki, 10.000,- Ft

1. A főkönyvi számlák kijelölése (Rövid lejáratú hitelek:F, Szállítók: F)
2. A bekövetkezett változás (növekedés, csökkenés)
3. A forrás számlák könyvelési szabálya
4. Szállítók:T, Rövid lej. hitelek: F

452. Rövid lej. hitelek	454. Szállítók
+ (K)	- (T)
10.000	10.000
	

Demonstráció: „számlakaron”

A „gyakorlati” munka során a kontírozás

sorsz.	Tartozik szla	Követel szla	T és K Összeg	Szöveg
1.	454. Szállítók	454. RL hitelek	10.000	Kiegyenlítés hitelből

Vagyonsváltozások a mérlegben – alapvető gazdasági események

T. Eszköz – K. Eszköz

Eszköz nő, eszköz csökken;
Eszközök körforgása

T. Eszköz – K. Forrás

Eszköz nő, forrás nő;
Eszközbevonás

T. Forrás – K. Eszköz

Forrás csökken, eszköz csökken;
Eszköz kivonás

T. Forrás – K. Forrás

Forrás csökken, forrás nő;
Források körforgása

Az eredményt befolyásoló számlaosztályok

Páronként!

A költségnemek más szerkezetben (81-83.)	8.	Az értékesítés árbevétele	9.
Az értékesítés közvetlen és közvetett költségei (81-85.)			
Egyéb ráfordítások	86.	Egyéb bevételek	96.
Pénzügyi ráfordítások	87.	Pénzügyi bevételek	97.

A VÁLLALKOZÁS EREDMÉNYE

VESZTESÉG **NYERESÉG**

Készletcsökkenés

A gazdasági események rögzítése

Könyvelési tétel segítségével

Pl.: Eladtunk 100.000,- Ft bekerülési értékű árut

1. A főkönyvi számlák kijelölése (Eladott áruk beszerzési értéke /Elábé/: R, Áruk: E)
2. A bekövetkezett változás (növekedés, csökkenés)
3. Az ráfordítás és eszköz számlák könyvelés szabályai
4. Eladott áruk beszerzési értéke /Elábé/: T, Áruk: K)

261. Áruk	814. Elábé
- (K)	+ (T)
100.000	100.000

Készletcsökkenés

Demonstráció: „számlakaron”

A „gyakorlati” munka során a kontírozás

sorsz.	Tartozik szla	Követel szla	összeg	szöveg
1.	814. Elábé	261. Áruk	100.000	Készletcsökkenés

Értékesítés

A gazdasági események rögzítése

Könyvelési tétel segítségével

Pl.: Az árut 170.000,- Ft-ért adtuk el, a vevő később fizet érte

1. A főkönyvi számlák kijelölése (Vevők: E, Értékesítés nettó árbevétele: B)
2. A bekövetkezett változás (növekedés, növekedés)
3. A bevétel és eszköz számlák könyvelési szabályai
4. Vevők: T, Értékesítés nettó árbevétele: K

911. ÉNÁ	311. Vevők
+ (K)	+ (T)
170.000	170.000

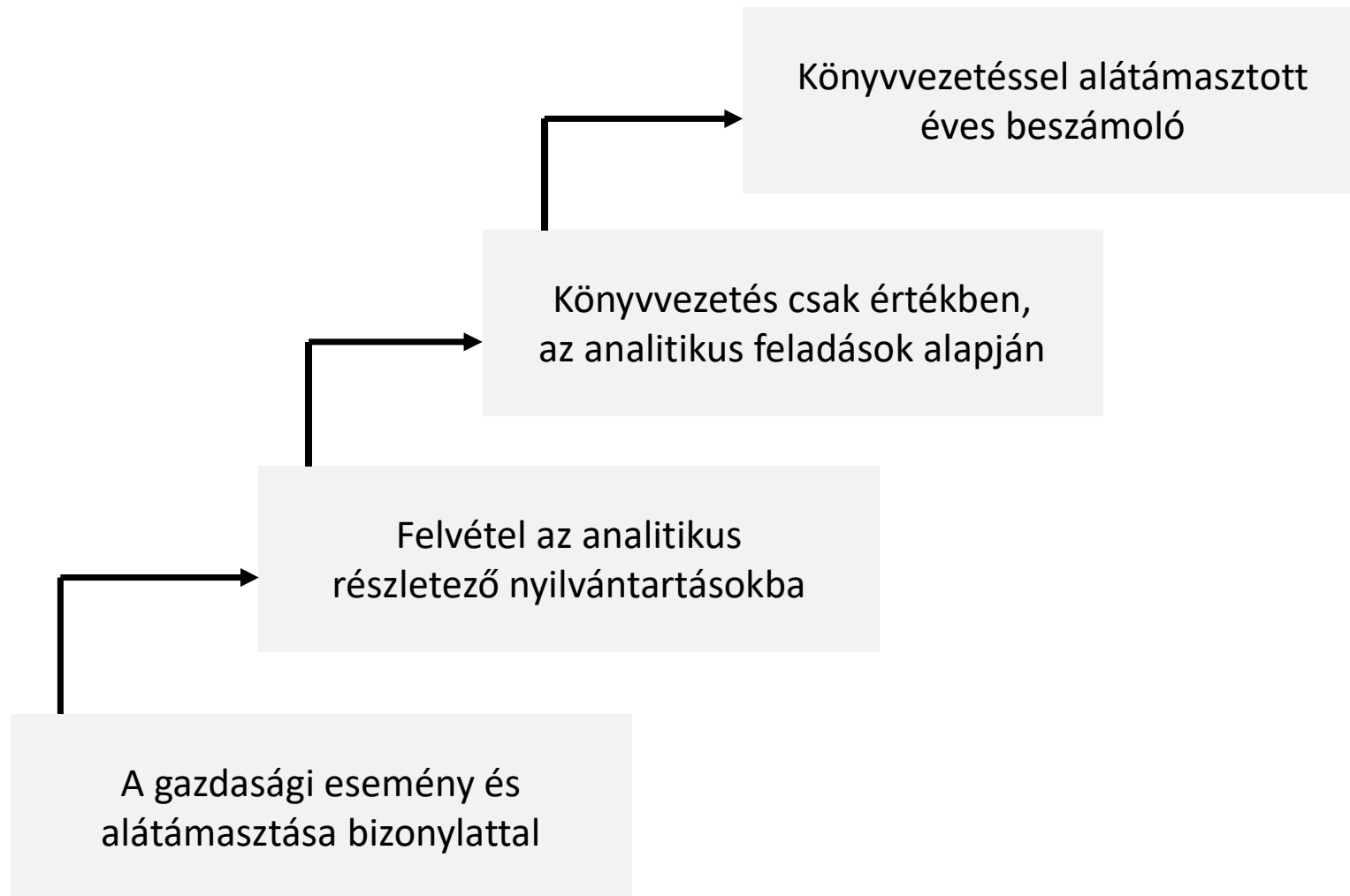
Értékesítés

Demonstráció: „számlakaron”

A „gyakorlati” munka során a kontírozás

sorsz.	Tartozik szla	Követel szla	összeg	szöveg
1.	311. Vevők	911. ÉNÁ	170.000	Értékesítés

A gazdasági eseménytől a beszámolóig

Az általános forgalmi adó számviteli kezelése

Az ÁFA legfontosabb jellemzői és működése

Általános, azaz mindenkire vonatkozik, aki

Forgalmi típusú tevékenységet végez.

Adó, azaz közvetlen ellenszolgáltatás nélküli befizetési kötelezettség.

Jellemzői:

Közvetett, azaz áthárítható, így a végső fogyasztó fizeti meg.

Hozzáadott érték típusú

Vállalkozás	Beszerezés	Saját tevékenység	Értékesítés	Adófizetés	Hozzáadott érték
„A”	400+108	termelő v. szolgáltató	1000+270	270-108=162 (600*0,27)	1000-400=600
„B”	1000+270	termelő v. szolgáltató	2000+540	540-270=270 (1000*0,27)	2000-1000=1000

Az ÁFA nyilvántartása

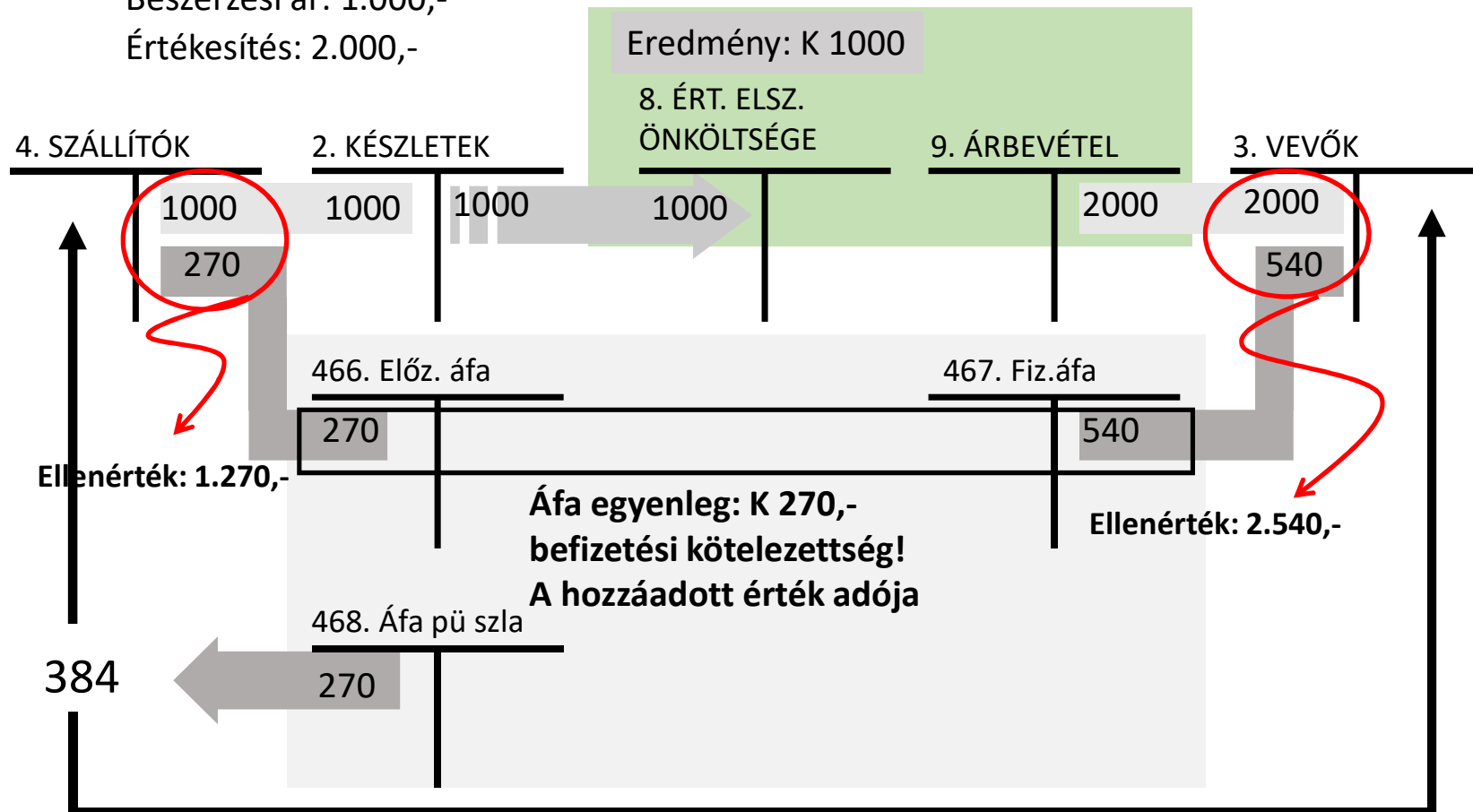
- Analitikában és bizonylatokon
 - Kulcsenként és tételesen;
 - Kötelező analitikus nyilvántartások az adókötelezettség teljesítése miatt
 - Vevő / Szállító
 - Beruházások, felújítások
 - Import
 - Saját teljesítményértékek
- Áfa analitikája
- Főkönyvi könyvelésben
 - Három szintetikus számla:
 - **466. Beszerzések előzetesen felszámított áfája (beszerzésekör, T)**
 - **467. Fizetendő áfa (értékesítésekör, K)**
 - **468. Áfa pénzügyi elszámolási számla (pénzügyi rendezésekör)**

Példa – „B” vállalkozás

Továbbértékesítési célú beszerzés 27% levonható áfával.

Beszerzési ár: 1.000,-

Értékesítés: 2.000,-

Feladat

Vagyonsrészek, eredménytényezők	Eszköz	Forrás	Költség	Ráfordítás	Bevétel
Fizetett kamat					
Belföldi értékesítés árbevétele					
Immateriális javakra adott előlegek					
Személyi jövedelemadó fizetési kötelezettség					
Vevők					
Árfolyamveszteség					
Hirdetés, reklám, propaganda költségek					

1) Tesztkérdés

Adja meg a számviteli politika helyes definícióját!

- a) a számviteli törvény diszpozitív előírásai közötti konkrét választás
- b) az eszközök és források értékelésére vonatkozó szabályzat
- c) a számviteli törvény vállalkozás általi értelmezése
- d) a vállalkozás jövőbeni terveinek leírása

2-3) Tesztkérdés

Melyik a helyes válasz?

A források körforgása azt jelenti, hogy

- a) Változik a mérleg főösszege
- b) Az egyik forrás annyival nő, amennyivel a másik csökken
- c) Az eszközök szerkezete változik
- d) A források csökkenek

Az összetett gazdasági esemény

- a) Csak a vagyont érinti
- b) Megnöveli az eredményt
- c) Változtatja az eredményt
- d) Csökkenti az eszközök értékét

4) Tesztkérdés

Folytassa az alábbi mondatot a megfelelő sorral!

A forrás számlán úgy könyvelünk, hogy ...

- a) a T oldalon van a NY, +, a K oldalon a -, Z.
- b) a T oldalon van a +, a K oldalon a -.
- c) a K oldalon van a +, a K oldalon a -.
- d) a K oldalon van a NY, +, a T oldalon a -, Z.

Kötelező és ajánlott irodalom

- Tankönyv 2. fejezet

Vonatkozó részek

- Siklósi-Veress (2016): Könyvvezetés és Beszámolóképzés 2016, Saldo
- Dr. Sztanó Imre: A számvitel alapjai, 2013

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/0007_c3_1065_1067_szamvitelalapai_scom/adatok.html

- Dr. Ormos Mihály: Számvitel, Typotex 2013

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2011-0023_Szamvitel/adatok.html